

Література

1. Податковий кодекс України // Вісник податкової служби України. — 2013. — № 2—3. — 416 с.
2. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство доходів і зборів» № 141/2013 від 18.03.2013 р. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141/2013/print1384294023767501>.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

УДК 657.1

Сафонов Т. І.,

аспірант, кафедра обліку і аудиту,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ У ВНУТРІШНЬОМУ АУДИТІ

Упровадження внутрішнього аудиту є виключно важливим кроком для керівництва будь-якого підприємства, оскільки це суттєво змінює зміст роботи керівників структурних підрозділів і спеціалістів підприємства по забезпеченню майнових інтересів власника підприємства, та спонукає необхідність внесення змін до посадових інструкцій усіх служб управління по оформленню господарських операцій, складанню первинних документів і аналітичних регістрів, забезпеченню належного контролю за виконанням технологічних процесів, їх облікового відображення та подання об'єктивної неупередженої інформації про виробничо-фінансову діяльність суб'єкту господарювання.

Відповідно до вимог сучасного бізнес-середовища внутрішнім аудитом доцільно називати організовану на підприємстві, діючу в інтересах його керівництва та (або) власників і регламентовану внутрішніми нормативними актами систему, що відповідає за удосконалення діяльності підприємства шляхом перевірки достатності, точності та релевантності інформації, що створюється і передається для прийняття управлінських рішень, управління ризиками, аналізу ефективності господарської діяльності та надання консультацій та рекомендацій керівництву підприємства.

Подібний комплексний підхід до здійснення внутрішнього аудиту формує і відповідні завдання, які даний процес має виконувати на підприємстві:

- перевірка бухгалтерської інформації;
- перевірка оперативних даних, якими користується система управління;
- перевірка засобів і способів ідентифікації інформації;
- вивчення окремих статей звітності;
- перевірка сальдо і оборотів за окремими рахунками бухгалтерського обліку;
- перевірка і моніторинг системи бухгалтерського обліку;
- перевірка і моніторинг системи внутрішнього контролю;
- перевірка дотримання законів і внутрішніх правил;
- контроль за дисципліною виконання рішень керівництва або власників;
- вивчення та оцінка ефективності системи внутрішнього контролю;
- перевірка наявності, стану і збереження майна підприємства;
- перевірка поточної діяльності окремих структурних підрозділів;
- оцінка та контроль використовуваного програмного забезпечення;
- контроль дотримання комерційної таємниці;
- розслідування окремих випадків (розкрадання, обмани, помилки на значні суми) та неадекватних дій персоналу управління;
- оцінка ефективності використання ресурсів (фінансових, матеріальних, трудових, інтелектуальних);
- розробка рекомендацій з усунення невідповідностей і підвищення ефективності діяльності.

З огляду на це, з метою виконання зазначених завдань внутрішнім аудитором має здійснюватись комплексний підхід до перевірки стану підприємства, ефективності його діяльності та оптимізації бізнес-процесів. Основою сучасного підходу до проведення внутрішнього аудиту є по-процесний підхід, що дозволяє комплексно підходити до вивчення стану підприємства та пошуку можливостей підвищення ефективності його діяльності.

На підприємстві має бути детально сформульовано опис його діяльності, що зумовлено вирішенням крос-функціональних проблем, що розділяють функціональні підрозділи, оптимізацією організаційної структури підприємства, постановкою ефективного управлінського обліку та бюджетування, забезпеченням основи для аналізу і оптимізації виробничих бізнес-процесів, запрова-

дженням автоматизованих систем збору, обробки та презентації управлінської інформації, складанням описів бізнес-процесів, що можуть екстраполюватися на інші підприємства при розширенні бізнесу у регіонах, а також ефективним навчанням персоналу і уникнення проблеми незамінних осіб на підприємстві.

З метою визначення напрямів оптимізації бізнес процесів мають визначатись такі показники, як операційний прибуток підприємства, зростання продажів, рівень повернення товару, відсоток постійних покупців, обсяг продажів на кожного клієнта, відсоток продукції у загальному обсязі, яку було випущено на модернізованих виробничих лініях, рівень запасів на складах, відсоток розвинених стратегічних навичок у персоналу, що дають базове розуміння стану підприємства на даний момент.

З метою оцінки рівня економічної безпеки підприємства, також використовуються загальновідомі моделі прогнозування ймовірності банкрутства підприємства, а також метод аналізу і обробки сценарію, методи оптимізації, теоретико-ігрові методи, методи нечітких систем, програмно-цільовий метод та інші методи, що на даний момент ще не набули широкого застосування.

З позиції поняття «бізнес-процесу», діяльність на будь-якому підприємстві можна об'єднати у суб-процеси:

- 1) процес несення видатків: закупівля сировини, товарів і придбання послуг від сторонніх організацій;
- 2) процес виробництва: використання сировини, робочої сили та доданої вартості для виробництва кінцевого продукту;
- 3) процес отримання доходів: продаж/обмін товарів і надання послуг стороннім організаціям;
- 4) процес фінансування/інвестицій: отримання грошових засобів для поповнення активів.

Саме глибокий аналіз суб-процесів, з яких складаються дані процеси, та оптимізація їх дії принесе найкращий ефект за рахунок комплексного підходу, що не дасть змоги пропустити жодну з деталей.

Розглянемо на прикладі сільськогосподарське підприємство, що спеціалізується на виробництві соняшникової олії.

Перший процес вміщує в собі закупівлю насінневого фонду, відповідних засобів захисту рослин і добрив, ремонт обладнання, укладання контрактів з третіми сторонами, що надають послуги оренди техніки, та планування фонду заробітної плати на сезон. Процес виробництва, в свою чергу, включає в себе проведення польових робіт по підготовці до посівної компанії, проведення посівної компанії, процедури по уходу за рослинами (обробки пести-

цидами, фунгіцидами та інсектицидами в разі потреби), збір урожаю, віджим соняшникової олії з насіння. Процес отримання доходів вміщує в себе реалізацію соняшникової олії покупцям, після чого в межах процесу фінансування та інвестицій приймається рішення про виплату частки чистого прибутку у вигляді дивідендів, або реінвестування прибутку на збільшення потужностей, модернізацію обладнання або відкриття нового напрямку діяльності.

Кожен з цих процесів потребує детальної уваги, оскільки має свої вразливі місця, в яких можуть бути скоєні шахрайські дії. Існує ряд підходів до проведення аудиту суб-процесів на підприємстві, які варіюються залежно від галузі, в якій працює підприємство. Одним із найефективніших можна назвати використання контрольних номенклатур, що при детальному вивченні сутності процесу і виваженому плануванні перевірки майже повністю виключає можливість допущення порушень.

Отже, як бачимо, при проведенні внутрішнього аудиту на підприємстві, що спеціалізується на виробництві та переробці сільськогосподарських продуктів, вкрай важливо не зосереджуватись лише на фінансових показниках, аналізуючи діяльність підприємства в комплексі. Таким чином, найбільш ефективним буде по-процесний підхід до аудиту діяльності підприємства, оскільки він є значно детальнішим за по-об'єктний. З огляду на це пропонується розподіл діяльності підприємства на 4 базових процеси, кожен з яких поділяється на суб-процеси, які доцільно вивчати і аналізувати за допомогою низки показників, серед яких є загальні, що можна використовувати для всіх процесів, та специфічні, що є актуальними лише для деяких процесів.

УДК 657.6

Слободяник Ю. Б.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри

бухгалтерського обліку та аудиту,

Одеський національний економічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ

Процес впровадження державного аудиту в Україні вже розпочався і відбувається дуже активно. Водночас запровадження будь-якої нової програми чи інституту, а тим більше — системи,